

แผนบริหารความเสี่ยง

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

คำนำ

การบริหารความเสี่ยงเป็นหน้าที่ของทุกคนในองค์กรตั้งแต่ผู้บริหารจนถึงเจ้าหน้าที่ทุกระดับ เพราะการบริหารความเสี่ยงที่มีประสิทธิภาพ ต้องเริ่มตั้งแต่การกำหนดกลยุทธ์ด้วยการมองภาพรวมทั้งหมดขององค์กร โดยคำนึงถึงเหตุการณ์หรือปัจจัยเสี่ยงที่สามารถส่งผลกระทบต่อมูลค่ารวมขององค์กร แล้วกำหนดแผนการจัดการความเสี่ยง เพื่อให้ความเสี่ยงองค์กรอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับและจัดการได้ เพื่อการสร้างหลักประกันที่องค์กรจะสามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ได้จัดทำแผนบริหารความเสี่ยง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ขึ้น เพื่อให้ผู้บริหารและผู้บริหารทุกฝ่ายมีความเข้าใจถึงกระบวนการบริหารความเสี่ยง สามารถดำเนินการบริหารความเสี่ยงตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่ได้กำหนดไว้ในแผน ซึ่งเป็นการลดมูลเหตุและโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย ให้ระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ

แผนบริหารความเสี่ยงนี้ จะบรรลุวัตถุประสงค์ตามความคาดหวังได้ก็ต่อเมื่อได้มีการนำแผนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมของผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานทุกฝ่าย ทุกกลุ่มกิจการ ที่จะให้ความร่วมมือในการนำไปดำเนินการต่อ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าแผนบริหารความเสี่ยงฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่การปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา

คณะกรรมการบริหารความเสี่ยง
สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน)

ส่วนที่ 1 บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือทางกลยุทธ์ที่สำคัญตามหลักการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่จะช่วยให้การบริหารงานและการตัดสินใจด้านต่างๆ เช่น การวางแผน การกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุม และวัดผลการปฏิบัติงาน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรต่างๆ อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพมากขึ้น และลดการสูญเสียและโอกาสที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่องค์กร

ภายใต้สภาวะการดำเนินงานของทุกๆ องค์กรล้วนแต่มีความเสี่ยง ซึ่งเป็นความไม่แน่นอนที่อาจจะส่งผลกระทบต่อการทำงานหรือเป้าหมายขององค์กร จึงจำเป็นต้องมีการจัดการความเสี่ยงเหล่านั้นอย่างเป็นระบบ โดยการระบุความเสี่ยงว่ามีปัจจัยเสี่ยงใดบ้างที่กระทบต่อการดำเนินงานหรือเป้าหมายขององค์กร วิเคราะห์ความเสี่ยงจากโอกาสและผลกระทบที่เกิดขึ้น จัดลำดับความสำคัญของความเสี่ยง กำหนดแนวทางในการจัดการความเสี่ยง และต้องคำนึงถึงความคุ้มค่าในการจัดการความเสี่ยงอย่างเหมาะสม

นอกจากนี้ ตามระเบียบคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานการควบคุมภายใน พ.ศ. 2544 ได้กำหนดให้ส่วนราชการต้องมีการประเมินความเสี่ยงและปรับปรุงระบบการควบคุมภายใน และตามคำรับรองการปฏิบัติงานของ สพก. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ในมิติที่ 4 มิติด้านการกำกับดูแลกิจการและการพัฒนาองค์กร ตัวชี้วัดที่ 4.1 ระดับการพัฒนาด้านการกำกับดูแลกิจการและการพัฒนาองค์กร ได้กำหนดให้การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์วัดผลตัวชี้วัดดังกล่าวด้วย

ดังนั้นคณะทำงานบริหารความเสี่ยงสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) จึงได้จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของ สพก. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ขึ้น สำหรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารปัจจัยและควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินการต่างๆ เพื่อลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่จะทำให้เกิดความเสียหาย ให้ระดับของความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่สามารถยอมรับ ประเมิน ควบคุม และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ

2. วัตถุประสงค์ของแผนบริหารความเสี่ยง

- 1) เพื่อให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน เข้าใจหลักการ และกระบวนการบริหารความเสี่ยงของ สพก.
- 2) เพื่อให้ผู้ปฏิบัติงานได้รับทราบขั้นตอน และกระบวนการในการวางแผนบริหารความเสี่ยง
- 3) เพื่อให้มีการปฏิบัติตามกระบวนการบริหารความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 4) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารความเสี่ยงของ สพก.
- 5) เพื่อเป็นเครื่องมือในการสื่อสารและสร้างความเข้าใจ ตลอดจนเชื่อมโยงการบริหารความเสี่ยงกับกลยุทธ์ของ สพก.
- 6) เพื่อลดโอกาสและผลกระทบของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นกับองค์กร

3. เป้าหมาย

- 1) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการบริหารความเสี่ยง เพื่อนำไปใช้ในการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ และแผนปฏิบัติงานประจำปีให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 2) ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน สามารถระบุความเสี่ยง วิเคราะห์ความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง และจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้
- 3) สามารถนำแผนบริหารความเสี่ยงไปใช้ในการบริหารงานที่รับผิดชอบ
- 4) เพื่อพัฒนาความสามารถของบุคลากรและกระบวนการดำเนินงานภายในองค์กรอย่างต่อเนื่อง
- 5) ความรับผิดชอบต่อความเสี่ยงและการบริหารความเสี่ยงถูกกำหนดขึ้นอย่างเหมาะสมทั่วทั้งองค์กร
- 6) การบริหารความเสี่ยงได้รับการปลูกฝังให้เป็นวัฒนธรรมขององค์กร

4. ประโยชน์ของการบริหารความเสี่ยง

การดำเนินการบริหารความเสี่ยงจะช่วยให้ผู้บริหารมีข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจได้ดียิ่งขึ้นและทำให้องค์กรสามารถจัดการกับปัญหาอุปสรรคและอยู่รอดได้ในสถานการณ์ที่ไม่คาดคิดหรือสถานการณ์ที่อาจทำให้องค์กรเกิดความเสียหาย

ประโยชน์ที่คาดหวังว่าจะได้รับการดำเนินการบริหารความเสี่ยง มีดังนี้

- 1) เป็นส่วนหนึ่งของหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี การบริหารความเสี่ยงจะช่วยให้ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ทุกระดับตระหนักถึงความเสี่ยงหลักที่สำคัญ และสามารถทำหน้าที่ในการกำกับดูแล และปฏิบัติงานตามแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
- 2) สร้างฐานข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการบริหารและการปฏิบัติงานในองค์กร การบริหารความเสี่ยงจะเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจด้านต่างๆ ซึ่งรวมถึงการบริหารความเสี่ยง ซึ่งตั้งอยู่บนสมมติฐานในการตอบสนองต่อเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กรรวมถึงระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้
- 3) ช่วยสะท้อนให้เห็นภาพรวมของความเสี่ยงต่างๆ ที่สำคัญได้ทั้งหมด การบริหารความเสี่ยงจะทำให้บุคลากรภายในองค์กรมีความเข้าใจถึงเป้าหมายและภารกิจหลักขององค์กร และตระหนักถึงความเสี่ยงสำคัญที่ส่งผลกระทบในเชิงลบต่อองค์กรได้อย่างครบถ้วน ซึ่งครอบคลุมความเสี่ยงธรรมาภิบาล
- 4) เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการบริหารงาน การบริหารความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้บริหารสามารถมั่นใจได้ว่าความเสี่ยงได้รับการจัดการอย่างเหมาะสมและทันเวลา รวมทั้งเป็นเครื่องมือที่สำคัญของผู้บริหารในการบริหารงานและการตัดสินใจในด้านต่างๆ เช่น การวางแผนการกำหนดกลยุทธ์ การติดตามควบคุมและวัดผลการปฏิบัติงาน ซึ่งส่งผลให้การดำเนินงานของสำนักงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด และสามารถปกป้องผลประโยชน์ รวมทั้งเพิ่มมูลค่าแก่องค์กร
- 5) ช่วยให้การพัฒนาองค์กรเป็นไปในทิศทางเดียวกัน การบริหารความเสี่ยงทำให้รูปแบบการตัดสินใจในระดับการปฏิบัติงานขององค์กรมีการพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน เช่น การตัดสินใจโดยที่ผู้บริหารมีความเข้าใจในกลยุทธ์ วัตถุประสงค์ขององค์กร และระดับความเสี่ยงอย่างชัดเจน

6) ช่วยให้การพัฒนาการบริหารและจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การจัดสรรทรัพยากรเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยพิจารณาถึงระดับความเสี่ยงในแต่ละกิจกรรม และการเลือกใช้มาตรการในการบริหารความเสี่ยง เช่น การใช้ทรัพยากรสำหรับกิจกรรมที่มีความเสี่ยงต่ำ และกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูงย่อมแตกต่างกัน หรือการเลือกใช้มาตรการแต่ละประเภทย่อมใช้ทรัพยากรแตกต่างกัน เป็นต้น

5. นิยามความเสี่ยง

5.1 ความเสี่ยง (Risk)

ความเสี่ยง หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายในสถานการณ์ที่ไม่แน่นอน และจะส่งผลกระทบหรือสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิดความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร ทั้งในด้านยุทธศาสตร์ การปฏิบัติงาน การเงิน และการบริหาร ซึ่งอาจเป็นผลกระทบทางบวกด้วยก็ได้ โดยวัดจากผลกระทบ (Impact) ที่ได้รับ และโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) ของเหตุการณ์

ลักษณะของความเสี่ยง สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

- 1) ปัจจัยเสี่ยง คือ สาเหตุที่จะทำให้เกิดความเสี่ยง
- 2) เหตุการณ์เสี่ยง คือ เหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินงาน หรือ นโยบาย
- 3) ผลกระทบของความเสี่ยง คือ ความรุนแรงของความเสียหายที่น่าจะเกิดขึ้นจากเหตุการณ์เสี่ยง

5.2 การบริหารความเสี่ยง (Risk Management)

การบริหารความเสี่ยง หมายถึง กระบวนการที่ใช้ในการบริหารจัดการปัจจัย และควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ เพื่อให้โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลง หรือผลกระทบของความเสียหายจากเหตุการณ์ความเสี่ยงลดลงอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้

5.3 ระบบบริหารความเสี่ยง (Risk Management System)

ระบบบริหารความเสี่ยง หมายถึง ระบบการบริหารปัจจัย และควบคุมกิจกรรม รวมทั้งกระบวนการดำเนินงานต่างๆ เพื่อลดมูลเหตุของแต่ละโอกาสที่องค์กรจะเกิดความเสียหาย ให้ระดับของความเสี่ยงและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่องค์กรยอมรับได้ ประเมินได้ ควบคุมได้ และตรวจสอบได้อย่างมีระบบ โดยคำนึงถึงการบรรลุเป้าหมาย ทั้งในด้านกลยุทธ์ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ การเงิน และชื่อเสียงขององค์กรเป็นสำคัญ โดยได้รับการสนับสนุนและการมีส่วนร่วมในการบริหารความเสี่ยงจากหน่วยงานทุกระดับทั่วทั้งองค์กร

ส่วนที่ 2 ข้อมูลพื้นฐานของ สพภ.

1. ประวัติความเป็นมา

สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) : สพภ. หรือ Biodiversity-Based Economy Development Office (Public Organization) : BEDO เป็นองค์การที่จัดตั้งขึ้นตาม พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2550 เมื่อวันที่ 17 กรกฎาคม 2550 เพื่อรองรับการขับเคลื่อนภารกิจการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพด้วยเจตนารมณ์ให้เกิดการบริหารจัดการการนำทรัพยากรความหลากหลายทางชีวภาพมาใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ควบคู่ไปกับการอนุรักษ์อย่างยั่งยืน เพื่อให้เกิดกระบวนการสร้างงาน สร้างรายได้ สร้างโอกาส ให้แก่ประชาชน โดยการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ทรัพยากรชีวภาพและภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่น อย่างมีระบบและยั่งยืน รวมทั้งการพัฒนางานวิจัยและการรวบรวมองค์ความรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่น

2. วัตถุประสงค์

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2550 มาตรา 7 ให้สำนักงานมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (1) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่น
- (3) รวบรวม ศึกษา วิเคราะห์ และประเมินข้อมูล รวมทั้งความต้องการด้านการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ เพื่อเสนอแนะนโยบาย และมาตรการเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพต่อคณะรัฐมนตรี
- (4) เก็บรวบรวมและจัดทำบัญชีรายการพืช สัตว์และจุลินทรีย์ที่มีแหล่งกำเนิดหรือพบได้ในประเทศ รวมทั้งภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการเป็นฐานข้อมูล และดูแลการใช้ประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่น
- (5) ส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย เพื่อพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่นไปสู่การใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์
- (6) ส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ
- (7) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเผยแพร่องค์ความรู้ และการให้บริการ การเข้าถึงและใช้ประโยชน์เกี่ยวกับความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่น
- (8) ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเพื่อให้มีการจดทะเบียนคุ้มครองความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาของชุมชนและท้องถิ่นตามกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนป้องกันและแก้ไข ปัญหาการละเมิดสิทธิประโยชน์ของประเทศในเรื่องดังกล่าว
- (9) เป็นศูนย์กลางติดตามและประสานการดำเนินการของหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพให้มีความเชื่อมโยงกันและสอดคล้องกับนโยบายที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- (10) ปฏิบัติงานหรือดำเนินการอื่นใดตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการที่คณะรัฐมนตรีกำหนดให้ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพมอบหมาย

3. วิสัยทัศน์

“สพภ. เป็นองค์การหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจจากทรัพยากรชีวภาพอย่างยั่งยืน”

4. พันธกิจ

“ส่งเสริมและสนับสนุนการเพิ่มมูลค่าการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพและภูมิปัญญาท้องถิ่นและธุรกิจชีวภาพด้วยการใช้สหวิทยาการที่เกี่ยวข้อง”

5. อำนาจและหน้าที่

พระราชกฤษฎีกาจัดตั้งสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) พ.ศ. 2550 มาตรา 8 เพื่อให้บรรล่วัตถุประสงค์ตามมาตรา 7 ให้สำนักงานมีอำนาจ และหน้าที่ดังต่อไปนี้

- (1) ถือกรรมสิทธิ์ มีสิทธิครอบครอง และมีทรัพย์สินสิทธิต่างๆ
 - (2) ก่อตั้งสิทธิ หรือทำนิติกรรมทุกประเภทผูกพันสินทรัพย์ ตลอดจนทำนิติกรรมอื่นใดเพื่อประโยชน์ในการดำเนินกิจการของสำนักงาน
 - (3) จัดหาหรือให้ทุนเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ
 - (4) เข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นในกิจการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของสำนักงาน
 - (5) กู้ยืมเงินหรือให้กู้ยืมเงิน หรือค้ำประกัน เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ของสำนักงาน
 - (6) ทำความตกลงและร่วมมือกับหน่วยงานของรัฐ องค์การหรือหน่วยงานในประเทศและต่างประเทศ และภาคเอกชนในกิจการที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของสำนักงาน
 - (7) เรียกเก็บค่าธรรมเนียม ค่าบำรุง ค่าตอบแทน หรือค่าบริการในการดำเนินกิจการ
 - (8) ดำเนินการอื่นใดที่จำเป็นหรือต่อเนื่องเพื่อให้บรรล่วัตถุประสงค์ของสำนักงาน
- การเข้าร่วมทุนกับนิติบุคคลอื่นตาม (4) และการกู้ยืมเงิน หรือให้กู้ยืมเงิน หรือการค้ำประกันตาม (5) ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

4. ยุทธศาสตร์

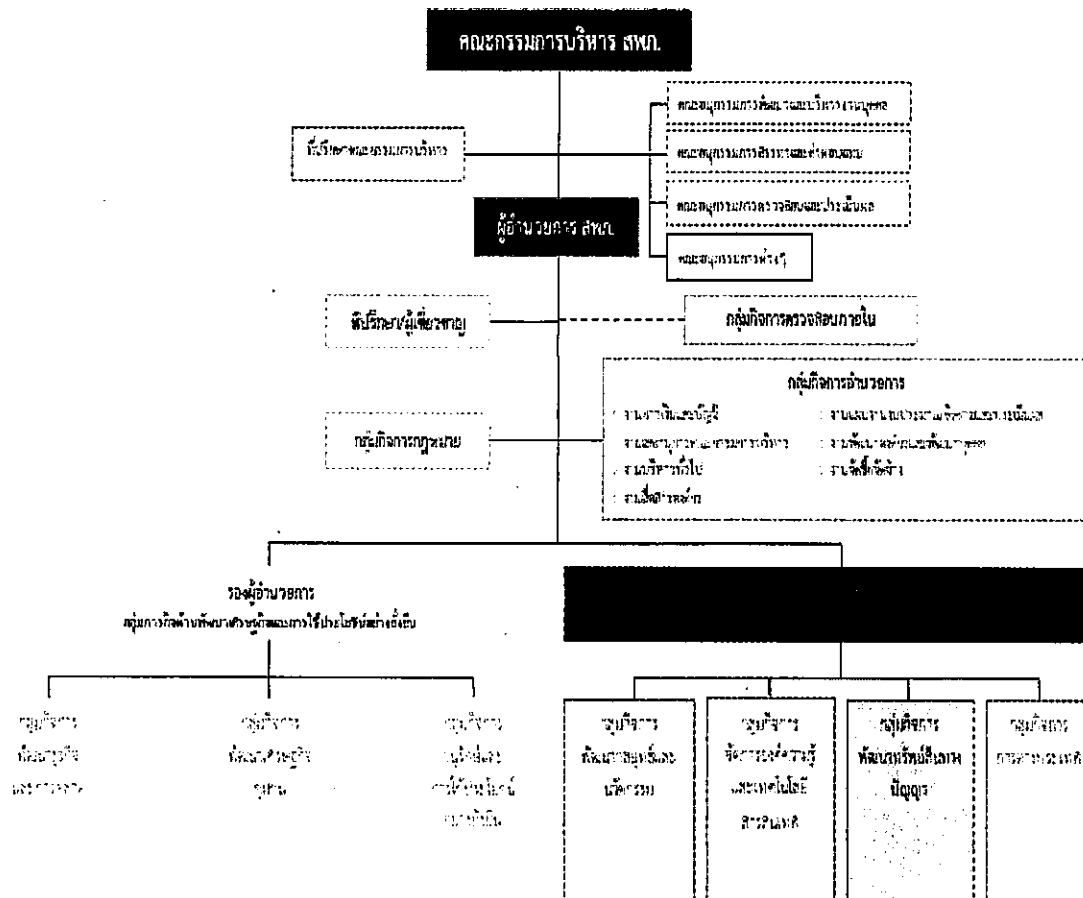
ยุทธศาสตร์ของ สพภ. ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ประกอบด้วยประเด็นยุทธศาสตร์ 3 ด้าน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1: สร้างความเข้มแข็งเศรษฐกิจชุมชนและภาคธุรกิจบนฐานการใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2: จัดทำฐานข้อมูลและองค์ความรู้ทรัพยากรชีวภาพ เพื่อการปกป้อง ค้ำครอง อนุรักษ์และการใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์

ยุทธศาสตร์ที่ 3: ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมกับภาคส่วนต่าง ๆ ในการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพ

สำหรับโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงของ สภก. ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร และ ผู้อำนวยการ ซึ่งจะแต่งตั้งคณะทำงานบริหารความเสี่ยง เพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการบริหารความเสี่ยงของ สภก. และมี คณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมิน และกลุ่มกิจการตรวจสอบภายใน สอบทานกระบวนการบริหาร ความเสี่ยง และให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงของ สภก.

ส่วนที่ 3 แนวทางการบริหารความเสี่ยง

ก. แนวทางดำเนินงานและกลไกการบริหารความเสี่ยง

1.1 แนวทางดำเนินงาน ในการบริหารความเสี่ยงของ สพภ. แบ่งเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การเริ่มต้นและพัฒนา

- 1) กำหนดนโยบายหรือแนวทางในการบริหารความเสี่ยงของ สพภ.
- 2) ระบุปัจจัยเสี่ยง และประเมินโอกาส ผลกระทบจากปัจจัยเสี่ยง
- 3) วิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยเสี่ยงจากการดำเนินงาน
- 4) จัดทำแผนบริหารความเสี่ยงของปัจจัยเสี่ยงที่อยู่ในระดับสูง (High) และสูงมาก (Extreme) รวมทั้งปัจจัยเสี่ยงที่อยู่ในระดับปานกลาง (Medium) ที่มีนัยสำคัญ
- 5) สื่อสารทำความเข้าใจเกี่ยวกับแผนบริหารความเสี่ยงให้ผู้ปฏิบัติงานของ สพภ. รับทราบ และสามารถนำไปปฏิบัติได้
- 6) รายงานความก้าวหน้าของการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง
- 7) รายงานสรุปการประเมินผลความสำเร็จของการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง

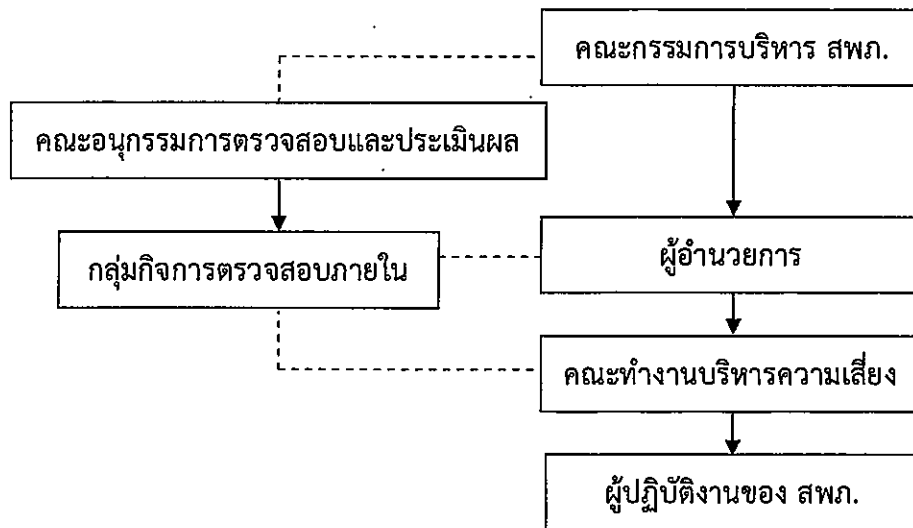
ระยะที่ 2 การพัฒนาสู่ความยั่งยืน

- 1) ทบทวนแผนบริหารความเสี่ยงในปีที่ผ่านมา
- 2) พัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงสำหรับความเสี่ยงแต่ละประเภท
- 3) ผลักดันให้มีการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร
- 4) พัฒนาขีดความสามารถบุคลากรในการดำเนินงานตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง

1.2 กลไกการบริหารความเสี่ยง ประกอบด้วย

- 1) ผู้อำนวยการ มีหน้าที่แต่งตั้งคณะทำงานบริหารความเสี่ยง ส่งเสริมให้มีการบริหารจัดการความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม รวมทั้งพิจารณาให้ความเห็นชอบหรืออนุมัติแผนการบริหารความเสี่ยงเพื่อนำไปปฏิบัติต่อไป
- 2) คณะทำงานบริหารความเสี่ยง มีหน้าที่ดำเนินการให้มีระบบการบริหารความเสี่ยง จัดทำแผนบริหารความเสี่ยง รายงานและประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง รวมทั้งทบทวนแผนการบริหารความเสี่ยงเพื่อปรับปรุงการดำเนินงานต่อไปในอนาคต
- 3) ผู้ปฏิบัติงาน หรือเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง สพภ. มีหน้าที่สนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้กับคณะทำงานบริหารความเสี่ยง และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผนบริหารความเสี่ยง

ข. โครงสร้างการบริหารความเสี่ยง

หน้าที่ความรับผิดชอบตามโครงสร้าง

โครงสร้างการบริหารความเสี่ยง ประกอบไปด้วย การกำกับดูแล การตัดสินใจ การจัดทำแผน การดำเนินการ การติดตามประเมินผล และการสอบทาน ซึ่งในแต่ละองค์ประกอบมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

2.1 คณะกรรมการบริหาร สพภ.

- 1) ส่งเสริมให้มีการดำเนินงานบริหารจัดการความเสี่ยงของ สพภ.
- 2) ให้ความเห็นชอบและให้ข้อเสนอแนะต่อระบบและแผนการบริหารจัดการความเสี่ยง
- 3) รับทราบผลการบริหารความเสี่ยงและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

2.2 คณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมิน

- 1) ส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับองค์กร
- 2) รับทราบผลการบริหารความเสี่ยงและให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงของ สพภ.
- 3) กำกับดูแลการพัฒนาและการปฏิบัติตามกรอบการบริหารความเสี่ยง

2.3 ผู้อำนวยการ

- 1) แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของ สพภ.
- 2) ส่งเสริมและติดตามให้มีการบริหารความเสี่ยงอย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสม
- 3) พิจารณาให้ความเห็นชอบและอนุมัติแผนการบริหารความเสี่ยง
- 4) พิจารณาผลการบริหารความเสี่ยงและเสนอแนะแนวทางการพัฒนา

2.4 กลุ่มกิจกรรมตรวจสอบภายใน

- 1) สอบทานกระบวนการบริหารความเสี่ยงของ สพภ.
- 2) นำเสนอผลการบริหารความเสี่ยงให้คณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล รับทราบและให้ข้อเสนอแนะ

2.5 คณะทำงานบริหารความเสี่ยง

- 1) จัดให้มีระบบและกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่เป็นระบบมาตรฐานเดียวกันทั้งองค์กร
- 2) ดำเนินการตามกระบวนการบริหารความเสี่ยง และการปฏิบัติตามมาตรการลดและควบคุมความเสี่ยง
- 3) รายงานและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยงที่สำคัญ เสนอต่อผู้อำนวยการเพื่อพิจารณา

2.6 ผู้ปฏิบัติงานของ สพภ.

- 1) สนับสนุนข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้กับคณะทำงานบริหารความเสี่ยง
- 2) ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานตามแผนบริหารความเสี่ยง

ค. นโยบายการบริหารความเสี่ยง

เพื่อให้การบริหารความเสี่ยงดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล เหมาะสมกับการดำเนินงานของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) จึงกำหนดนโยบายการบริหารความเสี่ยง ดังนี้

1. จัดให้มีการบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ภายใต้กระบวนการบริหารความเสี่ยง และควบคุมภายในที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน
2. ส่งเสริมและให้พัฒนาแผนบริหารความเสี่ยงเป็นส่วนหนึ่งของแผนยุทธศาสตร์องค์กร และให้ทุกกลุ่มกิจกรรมของสำนักงาน มีการบริหารความเสี่ยงและควบคุมภายใน เสมือนเป็นการปฏิบัติงานปกติ โดยให้สอดคล้องและเป็นส่วนหนึ่งของแผนปฏิบัติงานประจำปี
3. ส่งเสริม และพัฒนาให้บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ มีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กร
4. มีระบบการติดตาม รายงาน ทบทวนเหตุการณ์ความเสี่ยงให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมทั้งภายใน และภายนอกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างสม่ำเสมอ
5. บุคลากรของสำนักงานทุกระดับเป็นเจ้าของความเสี่ยง (Risk Owner) มีหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินความเสี่ยงของหน่วยงานตนเอง (Risk Self-assessment) และเป็นผู้บริหารจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม และยอมรับได้

ง. คณะทำงานบริหารความเสี่ยง

สพภ. ได้มีการแต่งตั้งคณะทำงานบริหารความเสี่ยง ตามคำสั่งสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

องค์ประกอบ

1. ผู้อำนวยการ สพภ.	ประธานคณะทำงาน
2. รองผู้อำนวยการ สพภ. (กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาเศรษฐกิจและ
คณะทำงานการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน)	รองประธาน
3. รองผู้อำนวยการ สพภ. (กลุ่มภารกิจด้านพัฒนาศาสตร์
คณะทำงานนวัตกรรม และการต่างประเทศ)	รองประธาน
4. ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการพัฒนาธุรกิจและการตลาด	คณะทำงาน
5. ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน	คณะทำงาน
6. ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์อย่างยั่งยืน	คณะทำงาน
7. ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการพัฒนากลยุทธ์และนวัตกรรม	คณะทำงาน
8. ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการจัดการองค์ความรู้และเทคโนโลยีสารสนเทศ	คณะทำงาน
9. ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการพัฒนาทรัพย์สินทางปัญญา	คณะทำงาน
10. ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการการต่างประเทศ	คณะทำงาน
11. ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการกฎหมาย	คณะทำงาน
12. ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการอำนวยการ	คณะทำงานและ
เลขานุการ
13. นางสาวอริศรา จุลวงศาศิลป์	คณะทำงาน
ผู้ช่วยเลขานุการ
14. นายชยากรณ์ ธรรมปรีชา	คณะทำงาน
ผู้ช่วยเลขานุการ

อำนาจหน้าที่

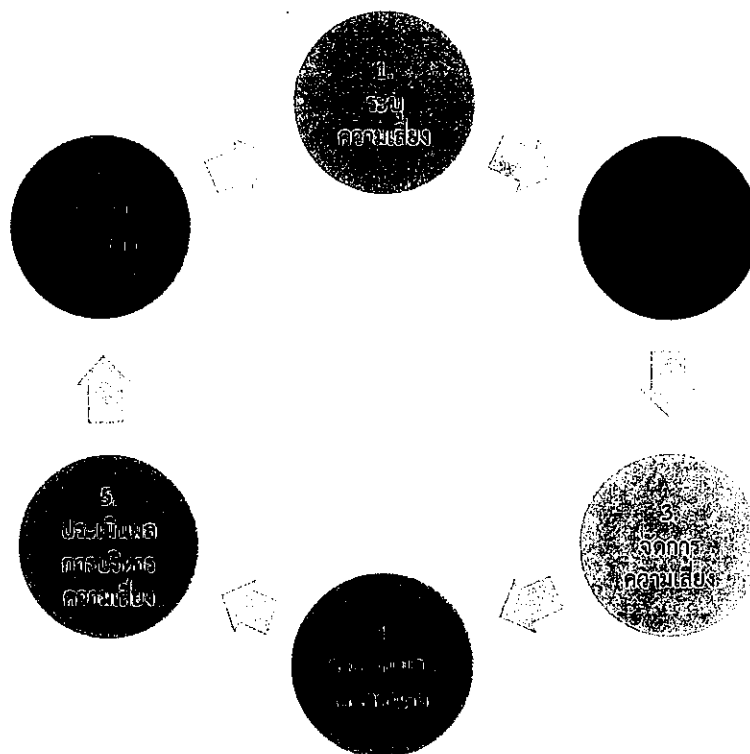
1. จัดให้มีระบบและกระบวนการบริหารความเสี่ยงที่เป็นระบบมาตรฐานเดียวกันทั้งองค์กร
2. ปฏิบัติตามขั้นตอนกระบวนการบริหารความเสี่ยง ได้แก่ การระบุความเสี่ยง การประเมินความเสี่ยง การจัดทำแผนบริหารความเสี่ยง และการปฏิบัติตามมาตรการลดและควบคุมความเสี่ยง
3. ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยงของ สพภ. เสนอต่อคณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินผล เพื่อสอบทาน และเสนอคณะกรรมการบริหาร สพภ. เพื่อพิจารณา ทุกไตรมาส
4. ประเมินผลการจัดวางระบบการควบคุมภายในของ สพภ. ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินกำหนด จัดทำรายงานการประเมินระบบการควบคุมภายในสำหรับงวดสิ้นสุดวันที่ 30 กันยายนของปีงบประมาณ และจัดทำแผนปรับปรุงการควบคุมภายในของปีงบประมาณถัดไป
5. ติดตามและรายงานผลการปรับปรุงการควบคุมภายใน เสนอต่อคณะอนุกรรมการตรวจสอบและประเมินผล เพื่อสอบทาน และเสนอคณะกรรมการบริหาร สพภ. เพื่อพิจารณา ทุกไตรมาส
6. ดำเนินการอื่นๆ ตามที่ผู้อำนวยการมอบหมาย

ส่วนที่ 4 กระบวนการบริหารความเสี่ยง

กระบวนการบริหารความเสี่ยง เป็นกระบวนการที่ใช้ในการระบุ วิเคราะห์ ประเมิน และจัดลำดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งการจัดทำแผนบริหารจัดการความเสี่ยง โดยกำหนดแนวทางการควบคุมเพื่อป้องกันหรือลดความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ซึ่ง สพท. มีขั้นตอนหรือกระบวนการบริหารความเสี่ยง 6 ขั้นตอนหลัก ดังนี้

1. ระบุความเสี่ยง เป็นการระบุเหตุการณ์ใดๆ ทั้งที่มีผลดี และผลเสียต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใด และเกิดขึ้นได้อย่างไร
2. ประเมินความเสี่ยง เป็นการวิเคราะห์ความเสี่ยง และจัดลำดับความเสี่ยง โดยพิจารณาจากการประเมินโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และความรุนแรงของผลกระทบจากเหตุการณ์ความเสี่ยง โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ ทำให้การตัดสินใจจัดการกับความเสี่ยงเป็นไปอย่างเหมาะสม
3. จัดการความเสี่ยง เป็นการกำหนดมาตรการ หรือแผนปฏิบัติการในการจัดการ และควบคุมความเสี่ยงที่สูง (High) และสูงมาก (Extreme) นั้นให้ลดลง ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ สามารถปฏิบัติได้จริง และควรต้องพิจารณาถึงความคุ้มค่าในด้านค่าใช้จ่ายและต้นทุนที่ต้องใช้ลงทุนในการกำหนดมาตรการ หรือแผนปฏิบัติการนั้นกับประโยชน์ที่จะได้รับด้วย
4. รายงานและติดตามผล เป็นการรายงานและติดตามผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงที่ได้ดำเนินการทั้งหมดตามลำดับให้ฝ่ายบริหารรับทราบและให้ความเห็นชอบดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง
5. ประเมินผลการบริหารความเสี่ยง เป็นการประเมินการบริหารความเสี่ยงประจำปี เพื่อให้มั่นใจว่าองค์กรมีการบริหารความเสี่ยงเป็นไปอย่างเหมาะสม เพียงพอ ถูกต้อง และมีประสิทธิผล มาตรการหรือกลไกการควบคุมความเสี่ยง (Control Activity) ที่ดำเนินการสามารถลดและควบคุมความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้จริงและอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หรือต้องจัดทำมาตรการหรือตัวควบคุมอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้ความเสี่ยงที่ยังเหลืออยู่หลังมีการจัดการ (Residual Risk) อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และให้องค์กรมีการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่อง
6. ทบทวนการบริหารความเสี่ยง เป็นการทบทวนประสิทธิภาพของแนวการบริหาร ความเสี่ยงในทุกขั้นตอน เพื่อพัฒนาระบบให้ดียิ่งขึ้น

กระบวนการบริหารความเสี่ยงของ สพก.

1. การระบุความเสี่ยง

เป็นกระบวนการที่ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ร่วมกันระบุความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยง โดยต้องคำนึงถึงความเสี่ยงที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยทั้งภายในและภายนอก ปัจจัยเหล่านี้มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร หรือผลการปฏิบัติงานทั้งในระดับองค์กรและระดับกิจกรรม ในการระบุปัจจัยเสี่ยงจะต้องพิจารณาว่ามีเหตุการณ์ใดหรือกิจกรรมใดของกระบวนการปฏิบัติงานที่อาจเกิดความผิดพลาด ความเสียหายและไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด รวมทั้งมีทรัพยากรใดที่จำเป็นต้องได้รับการดูแลป้องกันรักษา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเข้าใจในความหมายของ “ความเสี่ยง (Risk)” “ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor)” และ “ประเภทความเสี่ยง” ก่อนที่จะดำเนินการระบุความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม

1.1 ความเสี่ยง (Risk)

หมายถึง เหตุการณ์หรือการกระทำใดๆ ที่อาจเกิดขึ้นภายใต้สถานการณ์ที่ไม่แน่นอนและจะส่งผลกระทบต่อหรือสร้างความเสียหาย (ทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน) หรือก่อให้เกิดความล้มเหลว หรือลดโอกาสที่จะบรรลุเป้าหมายตามภารกิจหลักขององค์กร และเป้าหมายตามแผนปฏิบัติงาน

1.2 ปัจจัยเสี่ยง (Risk Factor)

หมายถึง ต้นเหตุ หรือสาเหตุที่มาของความเสี่ยง ที่จะทำให้ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยต้องระบุได้ด้วยว่าเหตุการณ์นั้นจะเกิดที่ไหน เมื่อใด และเกิดขึ้นได้อย่างไร และทำไม ทั้งนี้สาเหตุของความเสี่ยงที่ระบุควรเป็นสาเหตุที่แท้จริง เพื่อจะได้วิเคราะห์และกำหนดมาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้อย่างถูกต้อง โดยปัจจัยเสี่ยงแบ่งได้ 2 ด้าน ดังนี้

1) ปัจจัยเสี่ยงภายนอก คือ ความเสี่ยงที่ไม่สามารถควบคุมการเกิดได้โดยองค์กร เช่น เศรษฐกิจ สังคม การเมือง กฎหมาย คู่แข่ง เทคโนโลยี ภัยธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

2) ปัจจัยเสี่ยงภายใน คือ ความเสี่ยงที่สามารถควบคุมได้โดยองค์กร เช่น กฎระเบียบ ข้อบังคับภายในองค์กร วัฒนธรรมองค์กร นโยบายการบริหารและการจัดการ ความรู้/ความสามารถของบุคลากร กระบวนการทำงาน ข้อมูล/ระบบสารสนเทศ เครื่องมือ/อุปกรณ์

1.3 ประเภทความเสี่ยง

แบ่งเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1) ความเสี่ยงเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Risk) หมายถึง ความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์ เป้าหมาย พันธกิจ ในภาพรวมขององค์กร ที่อาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือการไม่บรรลุผลตามเป้าหมายในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ขององค์กร

2) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (Operational Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาการปฏิบัติงานประจำวัน หรือการดำเนินงานปกติที่องค์กรต้องเผชิญเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์เชิงกลยุทธ์ ความเสี่ยงด้านนี้ เช่น การปฏิบัติงานไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงานโดยไม่มีผังการปฏิบัติงานที่ชัดเจน หรือไม่มีการมอบหมายอำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบ บุคลากรขาดแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน เป็นต้น

3) ความเสี่ยงด้านการเงิน (Financial Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร และควบคุมทางการเงินและการงบประมาณขององค์กรให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผลกระทบการเงินที่เกิดจากปัจจัยภายนอก เช่น ข้อบังคับเกี่ยวกับรายงานทางการเงินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ กรมบัญชีกลาง สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงบประมาณ รวมทั้ง การจัดสรรงบประมาณ ไม่เหมาะสม เป็นต้น

4) ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ (Compliance Risk) เป็นความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับประเด็นข้อกฎหมาย ระเบียบ การปกป้องคุ้มครองผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้เสีย การป้องกันข้อมูลรวมถึงประเด็นทางด้านกฎระเบียบอื่นๆ

การระบุความเสี่ยงควรเริ่มด้วยการแจกแจงกระบวนการปฏิบัติงานที่จะทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ แล้วจึงระบุปัจจัยเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อกระบวนการปฏิบัติงานนั้นๆ ทำให้เกิดความผิดพลาด ความเสียหาย และเสียโอกาสปัจจัยเสี่ยงนั้นควรจะเป็นต้นเหตุที่แท้จริงเพื่อที่จะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการหามาตรการลดความเสี่ยงในภายหลังได้ ทั้งนี้การระบุความเสี่ยง สามารถดำเนินการได้หลายวิธี เช่น จากการวิเคราะห์กระบวนการทำงาน การวิเคราะห์ทบทวนผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา การประชุมเชิงปฏิบัติการ การระดมสมอง การเปรียบเทียบกับองค์กรอื่น การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม เป็นต้น

2. การประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วย การวิเคราะห์ การประเมิน และการจัดระดับความเสี่ยง ที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของกระบวนการทำงานของหน่วยงานหรือขององค์กร ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้

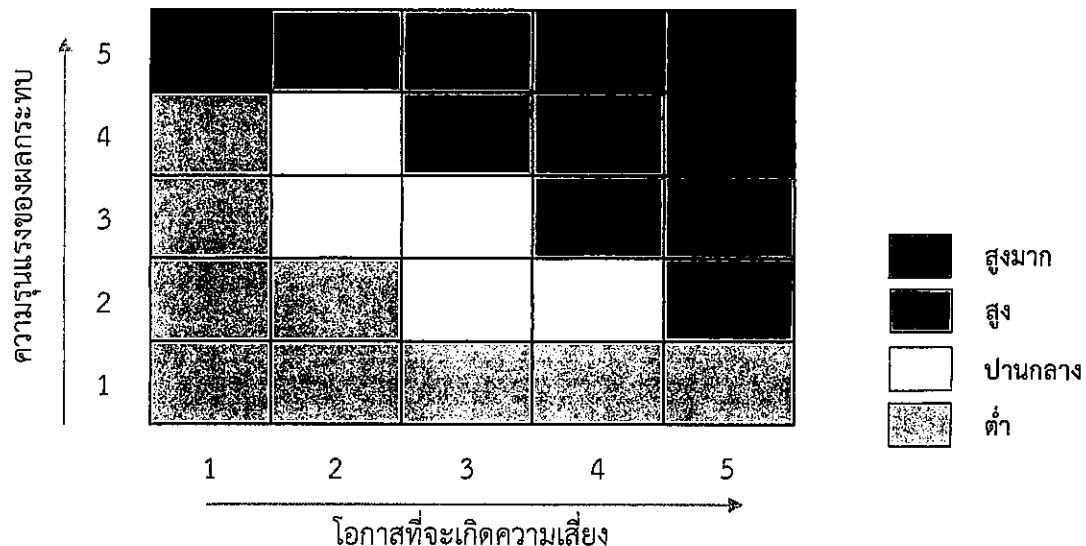
2.1 การกำหนดเกณฑ์การประเมินมาตรฐาน

เป็นการกำหนดเกณฑ์ที่จะใช้ในการประเมินความเสี่ยง ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) และระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk) โดยคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้คะแนน ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ไว้ 5 ระดับ คือ น้อยมาก น้อย ปานกลาง สูง และ สูงมาก ดังนี้

หลักเกณฑ์การให้คะแนนโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยงและความรุนแรงของผลกระทบ

ประเด็นที่พิจารณา	ระดับคะแนน				
	1 = น้อยมาก	2 = น้อย	3 = ปานกลาง	4 = สูง	5 = สูงมาก
โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง					
ความถี่ในการเกิดเหตุการณ์หรือข้อผิดพลาดในการปฏิบัติงาน (เฉลี่ย : ปี/ครั้ง)	3 ปี/ครั้ง	1-2 ปี/ครั้ง	1 ปี/ครั้ง	1-6 เดือน/ครั้ง ไม่เกิน 5 ครั้ง/ปี	1 เดือน/ครั้ง หรือมากกว่า
โอกาสที่จะเกิดเหตุการณ์	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	สูง	สูงมาก
ความรุนแรงของผลกระทบ					
ด้านการเงิน	< 1 หมื่นบาท	1 – 5 หมื่นบาท	5 หมื่นบาท – 1 แสนบาท	1 แสนบาท – 5 แสนบาท	> 5 แสนบาท
ด้านเวลา (เทียบแผนปฏิบัติงาน)	เกิดความล่าช้าของโครงการไม่เกิน 1 เดือน	เกิดความล่าช้าของโครงการมากกว่า 1-3 เดือน	เกิดความล่าช้าของโครงการมากกว่า 3-5 เดือน	เกิดความล่าช้าของโครงการมากกว่า 5-6 เดือน	เกิดความล่าช้าของโครงการมากกว่า 6 เดือน
ด้านการดำเนินงานตามแผน	ดำเนินงานสำเร็จตามแผนได้ 95%	ดำเนินงานสำเร็จตามแผนได้ 90%	ดำเนินงานสำเร็จตามแผนได้ 85%	ดำเนินงานสำเร็จตามแผนได้ 80%	ดำเนินงานสำเร็จตามแผนได้น้อยกว่า 80%
ด้านกฎระเบียบ ข้อบังคับ	มีการแนะนำ	ถูกกล่าวหาดักเตือน	ถูกลงบันทึกการไม่ปฏิบัติตามระเบียบ	ถูกตรวจสอบกรณีพิเศษ ไม่ใช่การตรวจสอบปกติ	มีการฟ้องร้องดำเนินคดีเรียกค่าเสียหาย
อันตรายต่อชีวิต	เดือดร้อนรำคาญ	บาดเจ็บเล็กน้อย	บาดเจ็บต้องรักษา	บาดเจ็บสาหัส	อันตรายถึงชีวิต

ส่วนระดับของความเสียหาย (Degree of Risk) จะพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่าง โอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และ ผลกระทบของความเสียหายต่อองค์กร ว่าจะก่อให้เกิดความเสี่ยงในระดับใด โดยได้กำหนดเกณฑ์ไว้ 4 ระดับ ได้แก่ สูงมาก สูง ปานกลาง และ ต่ำ

2.2 การประเมินโอกาสและผลกระทบของความเสียหาย

เป็นการนำความเสี่ยงและปัจจัยเสี่ยงแต่ละปัจจัยที่ระบุไว้มาประเมินโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงต่างๆ และประเมินระดับความรุนแรงของผลกระทบหรือมูลค่าความเสียหาย (Impact) จากความเสี่ยง เพื่อให้เห็นถึงระดับของความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ทำให้สามารถกำหนดการควบคุมความเสี่ยงได้อย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้สามารถวางแผนและจัดสรรทรัพยากรได้อย่างถูกต้อง ภายใต้งบประมาณ กำลังคน หรือเวลาที่มีจำกัด โดยอาศัยเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ข้างต้น ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

- 1) พิจารณาโอกาส/ความถี่ ในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ (Likelihood) ว่ามีโอกาส/ความถี่ที่จะเกิดนั้นมากน้อยเพียงใด ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด
- 2) พิจารณาความรุนแรงของผลกระทบของความเสียหาย (Impact) ที่มีผลต่อหน่วยงานว่ามีระดับความรุนแรง หรือมีความเสียหายเพียงใด ตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด

2.3 การวิเคราะห์ความเสี่ยง

เมื่อพิจารณาโอกาส/ความถี่ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยง (Likelihood) และความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ของแต่ละปัจจัยเสี่ยงแล้วให้นำผลที่ได้มาพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง และผลกระทบของความเสียหาย ว่าก่อให้เกิดระดับของความเสี่ยงในระดับใด

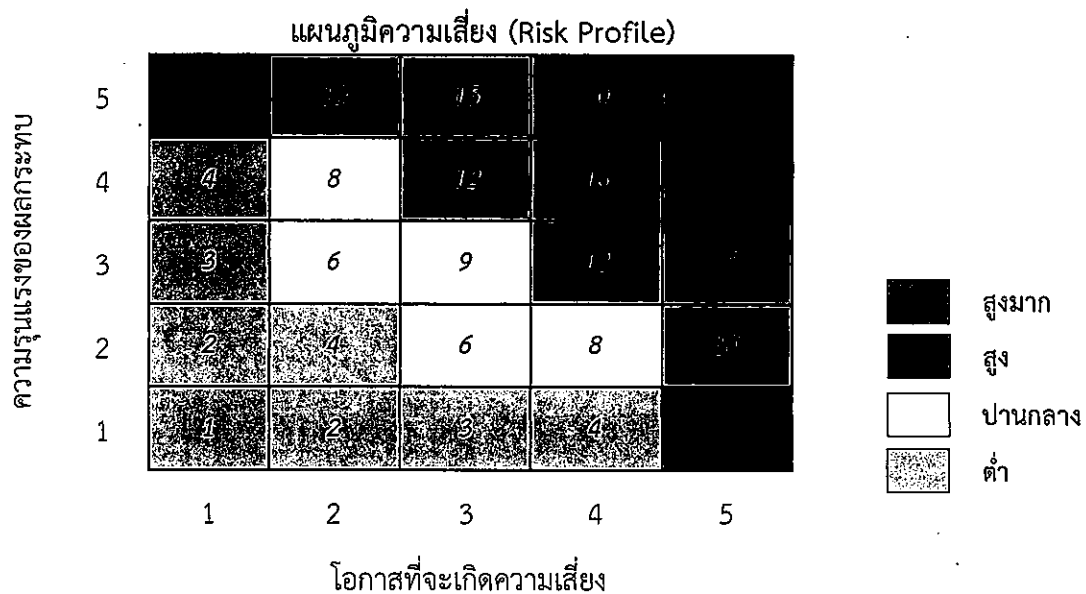
ระดับความเสี่ยง = โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ x ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่างๆ (Likelihood x Impact) ซึ่งจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ สามารถแสดงเป็นแผนภูมิความเสี่ยง (Risk Profile) แบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน ซึ่งใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

1) ระดับความเสี่ยงต่ำ (Low) คะแนนระดับความเสี่ยง 1 – 5 คะแนน โดยทั่วไปความเสี่ยงในระดับนี้ให้ถือว่าเป็นความเสี่ยงที่ไม่มีนัยสำคัญต่อการดำเนินงาน ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นนั้นสามารถยอมรับได้ภายใต้การควบคุมที่มีอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งไม่ต้องดำเนินการใดๆเพิ่มเติม

2) ระดับความเสี่ยงปานกลาง (Medium) คะแนนระดับความเสี่ยง 6 – 9 คะแนน ยอมรับความเสี่ยงแต่ต้องมีแผนควบคุมความเสี่ยง ความเสี่ยงในระดับนี้ให้ถือว่าเป็นความเสี่ยงที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการจัดการเพิ่มเติม

3) ระดับความเสี่ยงสูง (High) คะแนนระดับความเสี่ยง 10 – 16 คะแนน ต้องมีแผนลดความเสี่ยง เพื่อให้ความเสี่ยงนั้นลดลงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

4) ระดับความเสี่ยงสูงมาก (Extreme) คะแนนระดับความเสี่ยง 17 – 25 คะแนน ต้องมีแผนลดความเสี่ยงและประเมินซ้ำ หรืออาจต้องถ่ายโอนความเสี่ยง

3. การจัดการกับความเสียง

3.1 การลดความเสี่ยง (Risk Reduction) ความเสี่ยงที่ได้รับอาจลดลงได้ ด้วยวิธีการหาทางป้องกันเพื่อไม่ให้มีความเสียหายเกิดขึ้น การลดความเสี่ยงนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะลดจำนวนครั้งของความเสียหายลง หรือลดความรุนแรงของเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต การวิเคราะห์หาปัจจัยข้อมูลในอดีต ปัจจุบัน ซึ่งรวมถึงข้อมูลการคาดการณ์ในอนาคตประกอบการตัดสินใจ

3.2 การรับความเสี่ยงไว้เอง (Risk Retention) คือการที่ผู้บริหารขององค์กรนั้นๆ ยินยอมที่จะรับภาระความเสี่ยงหรือความเสียหายที่เกิดขึ้นนั้นไว้เอง เนื่องจากเล็งเห็นว่าโอกาส หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดความเสียหายอยู่ในวิสัยที่การทำธุรกิจนั้นยอมรับได้

3.3 การโอนความเสี่ยง (Risk Transfer) เป็นวิธีการจัดการความเสี่ยงอีกรูปแบบหนึ่งที่ธุรกิจจะต้องวิเคราะห์และตัดสินใจที่จะเลือกโอนความเสี่ยงออกไปในรูปแบบใด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของธุรกิจนั้นๆ เช่น การโอนความเสี่ยงไปให้บุคคลอื่นที่มีใช้บริษัทประกันโดยสัญญา หรือการโอนความเสี่ยงไปให้บริษัทประกันภัยตามรูปแบบและเงื่อนไขที่ธุรกิจต้องการ

3.4. การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง (Risk Avoidance) การหลีกเลี่ยงความเสี่ยงอาจกระทำได้โดยวิธีการง่าย ๆ โดยที่ธุรกิจไม่พยายามเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมที่ก่อให้เกิดความเสี่ยง อย่างไรก็ตามวิธีการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงนี้น่าจะเป็นวิธีสุดท้ายหลังจากที่ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าไม่อาจใช้วิธีการอื่นเข้ามาแก้ไขได้เท่านั้น การตัดสินใจในวิธีการนี้ธุรกิจต้องเปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียก่อนการตัดสินใจ

4. การรายงานและติดตามผล

หลังจากจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและมีการดำเนินงานตามแผนแล้ว จะต้องมีการรายงานและติดตามผลเป็นระยะ เพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าได้มีการดำเนินงานไปอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยมีเป้าหมายในการติดตามผล คือ เป็นการประเมินคุณภาพและความเหมาะสมของวิธีการจัดการความเสี่ยง รวมทั้งติดตามผลการจัดการความเสี่ยงที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงหรือไม่ โดยหน่วยงานต้องสอบถามดูว่า วิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงได้มีประสิทธิภาพดีก็ให้ดำเนินการต่อไป หรือวิธีการบริหารจัดการความเสี่ยงใดควรปรับเปลี่ยน และนำผลการติดตามไปรายงานให้ฝ่ายบริหารทราบตามแบบรายงานที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ทั้งนี้กระบวนการสอบถามอาจกำหนดข้อมูลที่ต้องติดตาม หรืออาจทำ Check List การติดตาม พร้อมทั้งกำหนดความถี่ในการติดตามผล โดยสามารถติดตามผลได้ใน 2 ลักษณะ คือ

- 1) การติดตามผลเป็นรายครั้ง (Separate Monitoring) เป็นการติดตาม ตามรอบระยะเวลาที่กำหนด เช่น ทุก 3 เดือน 6 เดือน 9 เดือน และทุกสิ้นปี เป็นต้น
- 2) การติดตามผลในระหว่างการทำงาน (Ongoing Monitoring) เป็นการติดตามที่รวมอยู่ในการดำเนินงานต่างๆ ตามปกติของหน่วยงาน

5. การประเมินผลการบริหารความเสี่ยง

คณะทำงานบริหารความเสี่ยง จะต้องทำสรุปรายงานผลและประเมินผลการบริหารความเสี่ยง ประจำปีต่อคณะกรรมการบริหาร สภก. เพื่อให้มั่นใจว่า สภก. มีการบริหารความเสี่ยงเป็นไปอย่างเหมาะสม เพียงพอ ถูกต้อง และมีประสิทธิผล มาตรการหรือกลไกการควบคุมความเสี่ยงที่ดำเนินการสามารถลดและควบคุมความเสี่ยงที่เกิดขึ้นได้จริงและอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ หรือต้องจัดหามาตรการหรือ

ตัวควบคุมอื่นเพิ่มเติม เพื่อให้ความเสี่ยงที่ยังเหลืออยู่หลังมีการจัดการ อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ และให้องค์กรมีการบริหารความเสี่ยงอย่างต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมในการดำเนินงาน

6. การทบทวนการบริหารความเสี่ยง

การทบทวนแผนบริหารความเสี่ยง เป็นการทบทวนประสิทธิภาพของแนวการบริหารความเสี่ยงในทุกชั้นตอน เพื่อการปรับปรุงและพัฒนาแผนงานในการบริหารความเสี่ยงให้ทันสมัยและเหมาะสมกับการปฏิบัติงานจริงเป็นประจำทุกปี

ส่วนที่ 5

ผลการสอบทานการประเมินผลการบริหารความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

จากการดำเนินการบริหารความเสี่ยงและผลจากการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ดังกล่าว สามารถประเมินผลการบริหารความเสี่ยง ตามแนวทางการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) ในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

1. ด้านความครบถ้วนขององค์ประกอบหลักของการบริหารความเสี่ยง

พิจารณาจากการมีระบบการบริหารความเสี่ยงที่ดี โดยการกำหนดผู้รับผิดชอบในการบริหารความเสี่ยงที่ชัดเจน ความครบถ้วนของการวิเคราะห์ความเสี่ยงตามหลักการของ COSO (7 ขั้นตอน) ได้แก่ การกำหนดวัตถุประสงค์การบริหารความเสี่ยง การระบุความเสี่ยงต่าง ๆ การประเมินความเสี่ยง กลยุทธ์/แนวทาง ที่ใช้จัดการกับแต่ละความเสี่ยง กิจกรรมการบริหารความเสี่ยง ข้อมูลและการสื่อสารด้านการบริหารความเสี่ยง การติดตามและเฝ้าระวังความเสี่ยงต่าง ๆ รวมทั้งการสรุปประเมินผลการบริหารความเสี่ยงประจำปี มีผลการประเมินดังนี้

1.1) การกำหนดโครงสร้างการบริหารความเสี่ยงมีความชัดเจนซึ่งอยู่ในรูปของ คณะทำงานบริหารความเสี่ยง ในการกำหนดนโยบาย ควบคุม กำกับกับการดำเนินการบริหารความเสี่ยงของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) และคณะทำงานบริหารความเสี่ยง ซึ่งรับผิดชอบในแต่ละกิจกรรมหลักตามแผนปฏิบัติงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

1.2) กระบวนการในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ หลักเกณฑ์การคัดเลือกแผนงาน/โครงการ และกระบวนการ แนวทาง/วิธีการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการดำเนินงานของสำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ (องค์การมหาชน) มีความชัดเจน ซึ่งระบุอยู่ในประกาศนโยบายการบริหารความเสี่ยง

1.3) คณะทำงานบริหารความเสี่ยง ได้วิเคราะห์ความเสี่ยงในกิจกรรม/โครงการที่กลุ่มงานรับผิดชอบ โดยวิเคราะห์ความเสี่ยงตามมาตรฐาน COSO

1.4) มีการสื่อสารเพื่อการบริหารความเสี่ยง ได้เปิดช่องทางการสื่อสารข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยง และรับทราบข้อมูลด้านการบริหารความเสี่ยงให้กับผู้บริหาร คณะทำงาน และบุคลากรของหน่วยงานได้เข้าถึง และทราบข้อมูลผ่านช่องทางต่างๆ เช่น การประชุมชี้แจงโดยผู้บริหาร และการฝึกอบรม เป็นต้น เพื่อผลักดันให้เกิดการรับรู้และเข้าใจการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรได้

1.5) ฝ่ายเลขานุการได้ประสานงานกลุ่มงานที่รับผิดชอบกิจกรรมต่าง ๆ ในการติดตามและรายงานผลความคืบหน้าของการดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง รวมทั้งจัดทำรายงานผลการดำเนินงานผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล และเสนอคณะกรรมการบริหารพิจารณา

2. ด้านประสิทธิภาพของการบริหารความเสี่ยง

พิจารณาจากการบริหารความเสี่ยงได้ทั่วทั้งองค์กร การให้ความหมายและจัดประเภทของความเสี่ยง การกำหนดขอบเขต วัตถุประสงค์การบริหารความเสี่ยงและระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ การกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินความเสี่ยง และกำหนดกิจกรรมรองรับความเสี่ยงที่เหมาะสม และมีการพิจารณาถึงความคุ้มค่าในการดำเนินการ มีผลการประเมินดังนี้

2.1) การบริหารความเสี่ยงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีหลักเกณฑ์การคัดเลือก แผนงาน/โครงการ ที่ชัดเจนเนื่องจากได้กำหนดให้มีเกณฑ์คะแนน และวิธีการพิจารณาคัดเลือก โครงการ/กิจกรรม ไว้ให้กลุ่มกิจการ พิจารณาคัดเลือก โครงการ/กิจกรรม ในการวิเคราะห์เพื่อจัดทำแผนความเสี่ยงใน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560

2.2) การบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์การของ สพภ. ได้ให้คำจำกัดความของการบริหารความเสี่ยง กำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของการบริหารความเสี่ยงที่มีความชัดเจน กำหนดหลักเกณฑ์การประเมิน ความเสี่ยงทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ด้านการปฏิบัติตาม กฎหมาย/กฎระเบียบ ครอบคลุมการ วิเคราะห์ความเสี่ยงตามหลักธรรมาภิบาล รวมทั้งกำหนด เกณฑ์การประเมินโอกาส และผลกระทบของ ความเสี่ยง เพื่อเป็นกรอบในการวิเคราะห์และประเมินความเสี่ยงของ สพภ.

2.3) คณะทำงานบริหารความเสี่ยง ได้มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง ประเมินระดับรุนแรงของความ เสี่ยง กำหนดแนวทางการตอบสนองความเสี่ยง รวมทั้งกำหนดกิจกรรมรองรับความเสี่ยงที่เหมาะสมโดย พิจารณาถึงความคุ้มค่าในการดำเนินการ

2.4) กลุ่มกิจการที่รับผิดชอบการดำเนินการตามกิจกรรมตามที่ระบุในแผนบริหารความเสี่ยง ได้ ดำเนินการตามกิจกรรมที่กำหนดโดยส่วนใหญ่ สำหรับกิจกรรมที่อยู่ระหว่างดำเนินการ เป็นกิจกรรมที่ได้มี การเตรียมการหรือมีแผนการดำเนินงานในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 โดยในบางกิจกรรมกลุ่มกิจการได้ พิจารณาปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินการให้มีความเหมาะสมมากขึ้นอีกด้วย

3. ด้านประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยง มีผลการประเมิน

จากการประเมินผลการบริหารความเสี่ยง ของ สพภ. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 พบว่า สพภ. มี การบริหารความเสี่ยงได้ตามแผนที่กำหนด จะเห็นได้จากระดับความเสี่ยงที่ลดลงอันเป็นผลมาจากการ ดำเนินการตามแผนบริหารความเสี่ยง โดยปัจจัยเสี่ยงที่ดำเนินการตามกิจกรรมในการรองรับความเสี่ยงมี ระดับความเสี่ยงจากระดับสูง ให้มาอยู่ในระดับปานกลาง และระดับต่ำ จำนวน 8 ปัจจัยเสี่ยง สรุปผลการ สอบทานด้านประสิทธิผลของการบริหารความเสี่ยงดังนี้

3.1) ผลการสอบทานในภาพรวม

ผลการประเมินระดับความสำเร็จของกิจกรรมควบคุมพบว่าอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 3 ปัจจัยเสี่ยง กล่าวคือ มีการดำเนินการตามกิจกรรมควบคุม และได้ผลเกินเป้าหมายจนสามารถลดระดับ ความเสี่ยงได้ต่ำกว่าระดับความเสี่ยงที่คาดการณ์ไว้ หรือระดับคะแนนความเสี่ยงต่ำกว่า 6 ได้แก่ S1 ปัจจัย เสี่ยงเรื่องการขาดกลไกในการดำเนินงานในการผลักดันแนวคิดหลักการ PES ให้เกิดเป็นรูปธรรม, O3 ปัจจัยเสี่ยงเกิดความคลาดเคลื่อนในการติดต่อประสานงานกับองค์กรในต่างประเทศ และ C1 ปัจจัยเสี่ยง เรื่องความผิดพลาดในกระบวนการการจัดทำร่างสัญญา/จัดทำสัญญาไม่รัดกุม

ระดับความสำเร็จของกิจกรรมควบคุมในระดับดี จำนวน 3 ปัจจัยเสี่ยง กล่าวคือมีการ ดำเนินการตามกิจกรรมควบคุม จนสามารถลดระดับความเสี่ยงได้เท่ากับระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ หรือ ระดับคะแนนความเสี่ยง 6 - 12 ได้แก่ S2 ปัจจัยเสี่ยงในเรื่องของความซับซ้อนในการปฏิบัติงาน, O2 ปัจจัยเสี่ยงเรื่องความล่าช้าในการตรวจรับงานตามสัญญา และ C2 ปัจจัยเสี่ยงเรื่องการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับของหน่วยงานภายนอก อันมีผลต่อการปฏิบัติงาน

ระดับความสำเร็จของกิจกรรมควบคุมในระดับพอใช้ (ควรเพิ่มกิจกรรมควบคุม) จำนวน 2 ปัจจัยเสี่ยง กล่าวคือ มีการดำเนินการตามกิจกรรมควบคุม แต่ไม่สามารถลดระดับความเสี่ยงให้อยู่ใน ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ หรือระดับคะแนนความเสี่ยงสูงกว่า 12 ได้แก่ O1 ปัจจัยเสี่ยงเรื่องการบริหาร

โครงการล่าช้ากว่าแผน และ F1 ปัจจัยเสี่ยงการเบิกจ่ายเงินงบประมาณล่าช้า ไม่เป็นไปตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ

3.2) ผลการสอบทานในรายละเอียด

สอบทานในกรณีปัจจัยเสี่ยงที่ดำเนินการตามกิจกรรมควบคุม แต่ไม่สามารถลดระดับความเสี่ยงให้อยู่ในระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้ และควรเพิ่มระดับการควบคุม จำนวน 2 ความเสี่ยง คือ O1 ปัจจัยเสี่ยงเรื่องการบริหารโครงการล่าช้ากว่าแผน เป็นปัจจัยเสี่ยงในความรับผิดชอบของผู้อำนวยการ กลุ่มกิจการอำนวยการประสานร่วมกับผู้อำนวยการกลุ่มกิจการทุกกลุ่มกิจการ โดยยังคงมีความเสี่ยงในการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนยุทธศาสตร์ ซึ่งเกิดความล่าช้าไม่เป็นไปตามแผนปฏิบัติงาน จำนวน 8 โครงการ ดังนั้นสำนักงานฯ ควรมีการสำรวจปัจจัยหรือองค์ประกอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรมตามแผนยุทธศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ/กิจกรรม ที่อาจจะส่งผลให้สำนักงานฯ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามขั้นตอนและกระบวนการที่กำหนดไว้ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์ และอาจส่งผลให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในท้ายที่สุด

ปัจจัยเสี่ยงในด้านบริหารจัดการการใช้จ่ายเงินให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในแผนการใช้จ่ายเงิน ซึ่งในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 มีรายการผูกพันกันเงินเหลือปีในปีถัดไปในจำนวนที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปีก่อน ส่งผลให้มีเงินเหลือจ่ายที่ไม่ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ ดังนั้นสำนักงานฯ จึงควรกำหนดมาตรการควบคุมเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในกรณีดังกล่าว

จากระดับความเสี่ยงที่ยังไม่ลดลงดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า ผลการบริหารความเสี่ยงตามกิจกรรมที่กำหนดยังไม่เพียงพอที่จะทำให้ระดับความรุนแรงของปัจจัยเสี่ยงที่อาจส่งผลกระทบต่อเป้าหมายของกิจกรรมต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติราชการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ลดลงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ ยังคงเป็นปัจจัยเสี่ยงที่จะต้องดำเนินการบริหารจัดการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ต่อไป

4. ปัญหาและอุปสรรค

จากการดำเนินการบริหารความเสี่ยงของ สภก. ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 กลุ่มกิจการตรวจสอบภายใน ได้ประมวลสรุปปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการบริหารความเสี่ยง ดังนี้

4.1) เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบหลักในการกิจต่าง ๆ เห็นความจำเป็นของการบริหารความเสี่ยงน้อย และมักประเมินว่าภารกิจที่ตนรับผิดชอบไม่มีปัจจัยเสี่ยง หรือปัจจัยเสี่ยงน้อย แต่หากความเสี่ยงที่มีต่อภารกิจนั้นไม่ได้ถูกระบุไว้แต่เกิดผลกระทบขึ้นมา ก็อาจส่งผลกระทบต่อการทำงานในภารกิจนั้น ๆ และส่งผลกระทบต่อการทำงานในภาพรวมของ สภก. ได้

4.2) การประเมินระดับความเสี่ยง (โอกาส x ผลกระทบ) ของปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อพิจารณา นำมาจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงและการประเมินระดับความเสี่ยง ยังไม่เป็นไปตามมาตรฐานเดียวกันได้ เนื่องจากการประเมินยังคงใช้ความรู้สึกของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบ อาจทำให้ผลการประเมินอาจเกิดความคลาดเคลื่อนและไม่สะท้อนความเป็นจริงเท่าที่ควร

4.3) ขั้นตอนการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยงแต่ละส่วนยังขาดการนำเสนอปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานบริหารความเสี่ยงตามแผน

5. ข้อเสนอแนะสำหรับการบริหารความเสี่ยงในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

เพื่อให้ สภก. มีการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และสามารถบริหารจัดการปัจจัยเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จึงต้องมีการทบทวนการบริหารความเสี่ยงในปีที่ผ่านมา เพื่อพัฒนาและปรับปรุงระบบการบริหารความเสี่ยงให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและ

ภายนอกองค์กร โดยมีข้อเสนอแนะในการดำเนินการบริหารความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ดังนี้

5.1) ควรพิจารณากำหนดแนวทาง/วิธีการ สร้างความตระหนักรู้ และสื่อสารให้เกิดความเข้าใจในการบริหารความเสี่ยงให้มากขึ้นเพื่อให้ฝ่ายปฏิบัติการเข้าใจหลักการและกระบวนการบริหารความเสี่ยง อีกทั้งผู้ปฏิบัติงานควรรับทราบขั้นตอนและกระบวนการในการบริหารความเสี่ยง เพื่อให้มีการปฏิบัติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องควบคู่กับการปฏิบัติงานประจำ

5.2) ควรทบทวนวิธีการประเมินความเสี่ยงประกอบการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี โดยอาจจะกำหนดให้ทุกโครงการระบุปัจจัยเสี่ยงที่อาจจะทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามวัตถุประสงค์โดยให้ครอบคลุมทั้งระดับความเสี่ยง สูง กลาง ต่ำ และควรระบุทั้งปัจจัยเสี่ยงทั้งภายใน และภายนอก

ส่วนที่ 6 แผนบริหารความเสี่ยง

ในปีงบประมาณ 2561 สพก. ได้ดำเนินการวิเคราะห์และจัดทำแผนบริหารความเสี่ยงเพื่อเตรียมการรองรับสภาวะการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยพิจารณาทบทวนจากรายงานผลการดำเนินงานบริหารความเสี่ยงของปีงบประมาณ 2560 รวมถึงข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการบริหาร สพก. และคณะกรรมการตรวจสอบและประเมินผล คัดเลือกความเสี่ยงในระดับปานกลางขึ้นไปจนถึงความเสี่ยงในระดับสูงมาก เพื่อกำหนดมาตรการหรือแผนปฏิบัติการในการจัดการและควบคุมความเสี่ยงที่สูงมาก (Extreme) และสูง (High) นั้นให้ลดลงมาอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ สำหรับความเสี่ยงในระดับปานกลาง (Medium) ก็มีมาตรการควบคุม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบต่อเป้าหมาย ซึ่งการดำเนินการตามมาตรการลดความเสี่ยงได้พิจารณาถึงความคุ้มค่าในด้านค่าใช้จ่ายและต้นทุนที่ต้องใช้ กับประโยชน์ที่จะได้รับด้วย โดยแผนบริหารความเสี่ยงประจำปีงบประมาณ 2561 ของ สพก. มีองค์ประกอบที่สำคัญดังนี้

- 1) วิธีการดำเนินงาน (กิจกรรมการควบคุม/จัดการความเสี่ยง)
- 2) ผู้รับผิดชอบ (ฝ่ายหรือกลุ่มกิจการ) ในแต่ละกิจกรรมของแผนบริหารความเสี่ยง
- 3) งบประมาณที่ใช้ดำเนินการ
- 4) กำหนดระยะเวลาดำเนินการของแผนงานนั้น

โดยมีรายละเอียดแผนบริหารความเสี่ยงของ สพก. ตามแบบ RM3

แผนบริหารความเสี่ยง
สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจจากฐานชีวภาพ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561

1. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (S)		ความเสี่ยงระดับสูง			
ความเสี่ยง	วัตถุประสงค์	การประเมินระดับความเสี่ยง		คาดการณ์ประเมินระดับความเสี่ยง	
		โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน	หลังบริหารความเสี่ยง
นโยบายเร่งด่วนหรือข้อสั่งการของผู้กำกับดูแลที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์	เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักงานบรรลุวัตถุประสงค์ยุทธศาสตร์ขององค์กร	2	5	10	4
ประเภทความเสี่ยง ด้านกลยุทธ์ : Strategic Risk: S1 มิติธรรมชาติ : ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ตอบสนอง		Risk Appetite: ดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานได้ร้อยละ 95		Risk Tolerant ค่าเบี่ยงเบน เท่ากับ $\pm 5\%$	

ปัจจัยเสี่ยง	แผนบริหารความเสี่ยง
1. นโยบายเร่งด่วนหรือข้อสั่งการของผู้กำกับดูแลที่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์	- ทบทวน และปรับปรุงแผนกลยุทธ์องค์กรให้สอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วนและข้อสั่งการของผู้กำกับดูแล - ติดตามประเมินผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนหรือข้อสั่งการของผู้กำกับดูแล และรายงานต่อคณะกรรมการบริหาร สพก. พิจารณา เพื่อรายงานต่อ รมว. ทส. ต่อไป

ผู้รับผิดชอบ: ผู้อำนวยการทุกกลุ่มกิจการ
ระยะเวลา: 1 ตุลาคม 2560 ถึง 30 กันยายน 2561

ความเสี่ยงระดับสูง

2. ความเสี่ยงด้านกลยุทธ์ (S)

ความเสี่ยง	วัตถุประสงค์	การประเมินระดับความเสี่ยง		คาดการณ์ประเมินระดับความเสี่ยง	
		โอกาส	ผลกระทบ	โอกาส	ผลกระทบ
การกระจายแผนกลยุทธ์ไปสู่แผนปฏิบัติงานไม่ครบถ้วน	เพื่อให้การดำเนินงานของสำนักงานบรรลุยุทธศาสตร์อย่างครบถ้วน	2	5	10	4
ประเภทความเสี่ยง ด้านกลยุทธ์ : Strategic Risk: S2 มิติธรรมชาติ : ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ตอบสนอง		Risk Appetite: ดำเนินการตามแผนปฏิบัติงานได้ร้อยละ 95		Risk Tolerant ค่าเบี่ยงเบน เท่ากับ ±5%	
ปัจจัยเสี่ยง		แผนบริหารความเสี่ยง			
1. การถ่ายทอดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ไปสู่ผู้ปฏิบัติงานไม่ชัดเจน ทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานให้ตอบสนองยุทธศาสตร์ของ สพก. ได้อย่างมีประสิทธิภาพ		1. สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากรด้านการวางแผนกลยุทธ์และการปฏิบัติงานตามแผนกลยุทธ์เพื่อให้บรรลุเป้าหมายองค์กร 2. สื่อสารและทำความเข้าใจในการกระจายแผนกลยุทธ์ไปสู่แผนปฏิบัติงานทุกระดับ 3. ประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามแผนกลยุทธ์เพื่อรายงานต่อคณะกรรมการบริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง			

ผู้รับผิดชอบ: ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการอำนาจการประสานร่วมกับ ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการ

ระยะเวลา: 1 ตุลาคม 2560 ถึง 30 กันยายน 2561

3. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (O)

ความเสี่ยงระดับสูง

ความเสี่ยง	วัตถุประสงค์	การประเมินระดับความเสี่ยง ก่อนบริหารความเสี่ยง			คาดการณ์ประเมินระดับความเสี่ยง หลังบริหารความเสี่ยง		
		โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน	โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน
ไม่สามารถปฏิบัติงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล ได้ครบถ้วนถูกต้อง ภายในเวลาที่กำหนด	เพื่อปฏิบัติงานตามนโยบายของรัฐบาลได้ ครบถ้วน ถูกต้อง	3	5	15	1	5	5
ประเภทความเสี่ยง ด้านการปฏิบัติงาน : Operational Risk : O1 มิติธรรมาภิบาล : ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ตอบสนอง	Risk Appetite: การดำเนินการเป็นไปตามนโยบายเร่งด่วนๆ ได้ครบถ้วน ถูกต้อง และตามเวลาที่กำหนด ร้อยละ 100	Risk Tolerant ค่าเบี่ยงเบน เท่ากับ ±0					
ปัจจัยเสี่ยง		แผนบริหารความเสี่ยง					
1. นโยบายเร่งด่วนที่ต้องบูรณาการร่วมกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องทำให้ไม่สามารถดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนด		1. จัดทำแผนบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2. ประชุมติดตามผลการดำเนินงานตามนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลเพื่อรายงานต่อคณะกรรมการบริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง					

ผู้รับผิดชอบ: ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการอำนาจการ ประสานร่วมกับ ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการทุกกลุ่มกิจการ
ระยะเวลา: 1 ตุลาคม 2560 ถึง 30 กันยายน 2561

4. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (O)

ความเสี่ยง	วัตถุประสงค์	การประเมินระดับความเสี่ยง			คาดการณ์ประเมินระดับความเสี่ยง		
		โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน	โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน
การพัฒนาชุมชนภายใต้ BEDO Concepts ไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้	ยกระดับความสามารถทางการแข่งขันการพัฒนาเศรษฐกิจจาก ความหลากหลายทางชีวภาพเพื่อการเติบโตอย่างยั่งยืน	3	4	12	1	3	3
ประเภทความเสี่ยง		Risk Appetite:		Risk Tolerant			
ด้านการปฏิบัติงาน : Operational Risk : O2		การดำเนินการเป็นไปตามแผนร้อยละ 90		ค่าเบี่ยงเบน เท่ากับ ±10			
มิติธรรมาภิบาล : ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ							
ตอบสนอง							
ปัจจัยเสี่ยง		แผนบริหารความเสี่ยง					
1. ชุมชนกลุ่มเป้าหมายขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาเศรษฐกิจจาก ความหลากหลายทางชีวภาพภายใต้ BEDO Concepts		1. สื่อสารความรู้ความเข้าใจกับชุมชนเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจจาก ความหลากหลายทางชีวภาพภายใต้ BEDO Concepts 2. ประชุมในระดับผู้บริหารเพื่อติดตามความก้าวหน้าในการพัฒนาชุมชนพร้อมทั้ง ประเมินศักยภาพชุมชนก่อนและหลังการพัฒนา และเสนอต่อคณะกรรมการ บริหาร ในทุกไตรมาส					

ผู้รับผิดชอบ: ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการ
 ระยะเวลา: 1 ตุลาคม 2560 ถึง 30 กันยายน 2561

5. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติงาน (O)

ความเสี่ยง	วัตถุประสงค์	การประเมินระดับความเสี่ยง			คาดการณ์ประเมินระดับความเสี่ยง		
		โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน	โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน
การบูรณาการร่วมกันระหว่างกลุ่ม กิจการยังไม่เพียงพอ	เพื่อให้การดำเนินการของสำนักงาน บรรลุวัตถุประสงค์อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3	4	12	2	3	6
ประเภทความเสี่ยง		Risk Appetite:			Risk Tolerant		
ด้านการปฏิบัติงาน : Operational Risk : O3		การดำเนินการเป็นไปตามแผนร้อยละ 95			ค่าเบี่ยงเบน เท่ากับ ± 5		
มิติธรรมาภิบาล : ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ							
ตอบสนอง							
ปัจจัยเสี่ยง					แผนบริหารความเสี่ยง		
ขาดการประสานงานและสื่อสารระหว่างกลุ่มกิจกรรมในการดำเนินงานตาม แผนปฏิบัติการ		1. ประสานงานและสื่อสารระหว่างกลุ่มกิจกรรมเพื่อกำหนดกิจกรรมร่วมกัน 2. ประชุมในระดับผู้บริหารและคณะกรรมการขับเคลื่อนฯ เพื่อกำกับ ติดตามผลการ ดำเนินงานที่มีการบูรณาการร่วมกัน					

ผู้รับผิดชอบ: ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการทุกกลุ่มกิจการ
ระยะเวลา: 1 ตุลาคม 2560 ถึง 30 กันยายน 2561

6. ความเสี่ยงด้านการเงิน (F)

ความเสี่ยงระดับสูง

ความเสี่ยง	วัตถุประสงค์	การประเมินระดับความเสี่ยง			คาดการณ์ประเมินระดับความเสี่ยง		
		โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน	โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน
การเบิกจ่ายงบประมาณไม่เป็นไปตามแผนงบประมาณประจำปี	เพื่อให้การเบิกจ่ายเงินงบประมาณเป็นไปตามมาตรการเร่งรัดการเบิกจ่ายงบประมาณ	4	4	16	2	4	8
ประเภทความเสี่ยง		Risk Appetite:			Risk Tolerant		
ด้านการปฏิบัติงาน : Financial Risk : F1		เป้าหมาย การเบิกจ่ายตรงเป็นไปตามแผน 95%			ค่าเบี่ยงเบน เท่ากับ ±5		
มิติธรรมาภิบาล : ประสิทธิภาพ ประสิทธิผล							
ตอบสนอง							

ปัจจัยเสี่ยง	แผนบริหารความเสี่ยง
1. การจัดซื้อจัดจ้างมีความล่าช้ากว่าแผนที่กำหนดไว้ 2. มีการเบิกจ่ายงบประมาณล่าช้ากว่าแผนที่กำหนดไว้	1. จัดทำรายงานความก้าวหน้าในการจัดซื้อจัดจ้างและการกำกับติดตามโครงการเพื่อให้การเบิกจ่ายเป็นไปตามแผน 2. รายงานปัญหาและอุปสรรคการทำงานให้ผู้บริหารรับทราบ และหาแนวทางแก้ไข 3. รายงานผลการเบิกจ่ายในการประชุมผู้บริหารทุกเดือนและรายงานต่อคณะกรรมการบริหารเพื่อกำกับติดตาม

ผู้รับผิดชอบ: ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการทุกกลุ่มกิจการ
 ระยะเวลา: 1 ตุลาคม 2560 ถึง 30 กันยายน 2561

7. ความเสี่ยงด้านการปฏิบัติตามกฎหมายระเบียบและข้อบังคับ (C)

ความเสี่ยงระดับสูง

ความเสี่ยง	วัตถุประสงค์	การประเมินระดับความเสี่ยง			การประเมินระดับความเสี่ยง		
		โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน	โอกาส	ผลกระทบ	คะแนน
การปฏิบัติงานให้เป็นไปตามการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับที่ออกมาใหม่	เพื่อปฏิบัติตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องได้อย่างถูกต้อง	5	2	10	4	1	4
ประเภทความเสี่ยง		Risk Appetite:			Risk Tolerant		
ด้านการปฏิบัติงาน : Compliance Risk : C1 มิติธรรมาภิบาล : ประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ ตอบสนอง โปร่งใส		ปฏิบัติตาม พ.ร.บ./ระเบียบ ร้อยละ 100			ค่าเบี่ยงเบน เท่ากับ ±0		
ปัจจัยเสี่ยง		แผนบริหารความเสี่ยง					
1. เจ้าหน้าที่ขาดความรู้และทักษะในการดำเนินการตามกฎหมายใหม่ๆ หรือกฎหมายที่ได้รับการปรับปรุงขึ้นใหม่		1. สร้างความรู้ความเข้าใจและอบรมให้แก่เจ้าหน้าที่เกี่ยวกับกฎหมายใหม่ โดยเฉพาะ พ.ร.บ.จัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ. 2560 2. จัดทำคู่มือให้สอดคล้องกับกฎหมายใหม่ โดยเฉพาะ พ.ร.บ.จัดซื้อจัดจ้าง พ.ศ. 2560					

ผู้รับผิดชอบ: ผู้อำนวยการกลุ่มกิจการอำนาจการ

ระยะเวลา: 1 ตุลาคม 2560 ถึง 30 กันยายน 2561

